

Stadsvandring på Gråmunkeholmen

Yoko Wastholm är auktoriserad Stockholmsguide för japanska, engelska och svenska och sporadisk medarbetare på NGs' redaktion. I kommande nummer kommer hon att skriva om stadsvandringar i och kring Gamla stan. Skicka gärna idéer

och frågor till yoko@wastholm.com.

Följ skyltningen till Riddarholmen från tunnelbanestation Gamla stan så har du en fantastisk utsikt mot Söders höjder och Riddarfjärdens glittrande vatten. Stockholm är ju en unik huvudstad där man kan fiska i strömmen precis under kungliga slottet mitt i stan. Men att direkt kunna komma ut till vattnet från en centralt belägen tunnelbanestation d.v.s. Gamla Stan kan vi också vara stolta över!

Till höger ser du Riddarholmen. Gå mot Gamla riksdagshuset vid kajen. När riksdagen flyttade till Helgeandsholmen 1905 fick huset sitt nuvarande utseende. Fasaden mot sjön med sina hörntorn som pendanger till Wrangelska palatsets torn ritades av arkitekten Aron Johansson. Under den norra delen av byggnaden finns

källarvalv med anor från det medeltida franciskanerklostret eller Gråbrödraklostret som anlades på 1200-talet. Gå förbi Gamla riksdagshuset så ser du Gymnasiegränd till höger med gatuskylten som på bilden. På skylten står kvarteret Gråmunkeholmen, som holmen en gång hette.

När du gått förbi Gymnasiegränd vid kajen är du på Södra Riddarholmshamnen. Fortsätt gå längs vattnet och njut av utsikten över Riddarfjärden! Strax intill Wrangelska backen ser du Café Riddarholmen. Cafét har öppet hela sommaren, varje dag -- när det är bra väder enligt personalen. Uteserveringen är perfekt belägen vid Evert Taubes Terrass. Evert Taube ska ha sagt att han hade användning för glittret på Riddarfjärdens böljor i sina tonsättningar. Hans bronsstaty, utförd av Willy Gordon, sitter vid kajen. En annan skald, August Strindberg, föddes på Riddarholmen 1849 i ett hus som låg nedanför Wrangelska palatset. Hans far var ångbåtskommissionär och hade kontor i samma hus.

När du ser Västerbron längre bortom Riddarfjärden till väster har du det vita Wrangelska palatset med två torn till höger. Idag huserar Svea hovrätt i palatset och i fasaden mot sjön ser du ingången till matsalen "Svea maträtt". Palatset har tidigare hetat "Kungshuset". Efter slottsbranden 1697 flyttade kungafamiljen hit tills det nuvarande slottet stod

färdigt 1754. Det var här Gustav III föddes. Byggnaden är uppkallad efter fältmarskalken, riksrådet m.m. Carl Gustaf Wrangel som lät bygga den. Han fick först Sparreska palatset i present av Drottning Kristina men han ville bygga ett större palats. På andra sidan vattnet ligger Stadshuset på Kungsholmen. Det var precis så här arkitekten Ragnar Östberg ville att byggnaden skulle bli sedd. Stadshuset med sitt torn ska föreställa en svan som flyter på vattnet. När du svänger in till norra sidan av Riddarholmen ser du Birger Jarls torn till höger. Tornet är inte så gammalt som namnet antyder, utan byggdes c:a 300 år senare under Gustav Vasas tid.

Gå genom den gröna porten och uppför traporna till Schering Rosenhanes gränd. I gränden till höger finns i ett stenblock en järnlucka med texten "normalhöjden för Sverige". Bakom den finns, förankrad i urberget, en graderad skala som användes som referens fram till 1970. Normalhöjdpunktens höjd över havet fastställdes år 1900 till 11,800 meter.

Om du fortsätter i gränden ser du Riddarholmskyrkan bortom Birger Jarls torg. Torget sägs vara Gamla stans största torg; det breder ut sig bakom kyrkan och mellan palatsen. Birger Jarls son kung Magnus Ladulås grundade här franciskanernas klosterkyrka under 1200-talet. Det hette Gråbrödraklostret och därmed kom holmen att kallas Gråmunkeholmen. Riddarholmskyrkan är nu ett museum (öppet maj-september) där de svenska kungarna ligger begravda och är Stockholms enda bevarade medeltida klosterkyrka. I Riddarholmskyrkan ges dagligen guidade visningar om kyrkans och Stockholms 750-åriga historia. Visningarna tar c:a 50 minuter och ges på svenska kl. 11, 13 och 15. Mer information finns på kungliga hovstaternas webbplats, www.royalcourt.se.

Café Mineur på Stora Nygatan.

Fem

NGs tar en fika

Oavsett om solen gassar eller regnet vräcker ner — det är alltid skönt att stanna upp ett tag i vardagen och fundera över en kopp kaffe på ett fik. Gamla stan har många caféer på liten yta så det är lätt att vandra runt och hitta en favorit. Nya Gamla stan har under våren kollat igenom caféerna i stadsdelen och listar här de egna favoriterna.

Café Gråmunken

På Västerlånggatan stannar vi vid Café Gråmunken. En gammal klassiker som lockar betydligt fler än bara turister. Cafét är i två plan med spännande valv. Här kan man lätt sitta ett par timmar och drömma sig bort. Eftersom det inte finns någon uteservering sätter vi oss nära ingången för där svalkar det lite denna varma dag som vi gör ett besök.

Chaikhana

Ett café — eller tehus — med salongs-känsla på Svartmangatan. Alltid över 200 tesorter i lager och goda bakverk även om sortimentet är litet. Här kan du också beställa kaffe men hit går man för att dricka te. Minimal uteservering med endast två bord intill Tyska kyrkan. Lugnt tempo på en lugn gata.

Café Mineur

Stora Nygatan. Nerför trappan i källar-